

HvC

Nieuwsbrief
Jaargang 22, nummer 4, winter 2008

HvC

HISTORISCHE VERENIGING CAPELLE AAN DEN IJSSEL

HVC NIEUWSBRIEF

De HVC Nieuwsbrief wordt uitgegeven door de Historische Vereniging
Capelle aan den IJssel en verschijnt vier maal per jaar.

Leden van de Historische Vereniging Capelle aan den IJssel
ontvangen de nieuwsbrief gratis.

De contributie van de vereniging bedraagt € 15,00 per jaar;
voor 65-plus leden en CJP-leden bedraagt de contributie € 9,00 per jaar.

**Redactieteam: Bram van Bochove
Hans Bolkestein, Frans van Es, Ger Mulder**

Inhoud

1. Van de voorzitter, door Anneke van den Bremen	pag. 70
2. In memorian Pieter Breedijk, door Frans van Es	pag. 71
3. Terug naar de bron, door Frans van Es	pag. 73
4. Ambagsreeken van Capelle op d'IJssel	pag. 74
5. Commentaar op Ambagsreeken, door Frans van Es en Pieter Breedijk	pag. 78
6. Bloemlezing uit het notarieel archief, door Suus Boef-van der Meulen	pag. 79
7. Koeien van Verhoog, door Adri den Boer	pag. 80
8. Excursie naar gemaal Cruquius in Haarlem, door Cor van Maanen	pag. 82
9. Het schilderij in het Van Capellenhuis, door Cees van Yperen	pag. 85
10. 'Middenstand en Ambulant' zoekt foto's	pag. 87
11. Vragen van de Beeldbank	pag. 87
12. Wat ligt er op de planken van het depot	pag. 88

Lijst van bestuursleden

Mevrouw A. v.d. Bremen	voorzitter	010-284 95 48
J .M. van Leest	secretaris/pr	010-458 65 05
Mevrouw A. Swets	penningmeester/ledenadmin.	010-450 68 83
Mevrouw A. Scheffer	exposities/voorlichting.	010-421 64 18
A. van Bochove	facilitair beheer	010-450 60 08
Vacature	educatie	
Vacature	collectievorming en -beheer	

*Het Historisch Museum aan de Bermweg 13, gevestigd in het Jan Anne
Beijerinckgemaal, is bereikbaar onder telefoonnummer 010 - 450 00 80
Website: www.hvc-capelle.nl E-mail: hvc-capelle@hetnet.nl
Gironummer 4395118*

Bij de omslag:

*Het terrein van Feenstra Beton in het begin van de jaren vijftig.
Foto collectie HVC*

VAN DE VOORZITTER

Voor u ligt alweer de laatste Nieuwsbrief van 2008. Een goede samenvatting van het jaar 2008 zou kunnen zijn: tijdens de verbouwing van het J.A. Beijerinckgemaal is de verkoop van al onze activiteiten gewoon doorgegaan. En tevens hebben we van de nood een deugd gemaakt en er van geleerd.

Een voorbeeld:

De expositie '50 jaar Stormvloedkering en Algerabrug' hebben we gepresenteerd in de expositieruimte op de begraafplaats aan de Nijverheidstraat. Omdat we niet terecht konden in het J.A. Beijerinckgemaal. Aanvankelijk werd er nogal sceptisch tegen deze plek aangekeken. Lag het niet te afgelegen, was er wel genoeg expositieruimte, etc. etc.

De opening van de tentoonstelling "50 jaar Stormvloedkering en Algerabrug" wordt verricht door de heer M. Walraven, districtshoofd Waterdistrict Nieuwe Waterweg van Rijkswaterstaat, onder toezien oog van onze voorzitter Anneke van den Bremen en één van de samenstellers van de tentoonstelling Cees Hartmans.

In de praktijk blijkt zo'n 'expositie op locatie' - immers het onderwerp van de expositie was vlakbij - ook z'n voordelen te hebben. Tijdens het 'Algerafeest' op 30 augustus j.l. zijn honderden bezoekers ook een kijkje gaan nemen bij de expositie op de begraafplaats. Voor sommigen was het zelfs de eerste keer dat ze op de begraafplaats kwamen. En dus maakten ze meteen ook een wandeling over dit gemeentelijk monument. Hetzelfde gebeurde weer tijdens Open Monumentendag op 13 september. Het bestuur denkt nu al weer na over hoe ze deze locatie vaker kan gaan gebruiken voor exposities die ook een relatie hebben met deze bijzondere plek in Capelle.

OPROEP : Heeft u een idee hiervoor, geef het aan ons door.

Wat betreft de restauratie van het J.A. Beijerinckgemaal kunnen we u melden dat deze, volgens de uitvoerder, 'op schema' ligt. Dat zou inhouden dat we begin volgend jaar weer terug kunnen verhuizen. En dat onze jaarlijkse ledenvergadering in het nieuwe educatief centrum, achter het gemaal, kan worden gehouden. Een mooi vooruitzicht.

OM ALVAST IN UW AGENDA TE SCHRIJVEN : WOENSDAG 25 MAART 2009 - ALGEMENE LEDENVERGADERING HVC

Eind september bereikte ons het bericht dat Pieter Breedijk is overleden op 25 september j.l. Pieter Breedijk is vele jaren actief geweest binnen onze vereniging. Hij deed veel archiefonderzoek en schreef, al dan niet samen met anderen, enkele boeken. Waarvan het meest recente boek 'Het boerenerfgoed van Capelle aan den IJssel' nog vers in het geheugen ligt. Bij de presentatie van het boek, op 2 november 2007, kon Pieter Breedijk wegens gezondheidsproblemen helaas al niet aanwezig zijn. Nu, bijna een jaar later, zijn complicaties na een operatie hem fataal geworden.

Frans van Es heeft in deze Nieuwsbrief een in memoriam geschreven die laat zien met welk een passie Pieter Breedijk zich heeft ingezet om 'het verleden' boven tafel te krijgen en vast te leggen voor hemzelf en voor ons, zijn medeburgers in Capelle aan den IJssel en omstreken.

Wij danken hem daarvoor.

*Anneke van den Bremen
voorzitter*

IN MEMORIAM PIETER BREEDIJK

Op donderdag 25 september jl. is Pieter Breedijk ons op 85-jarige leeftijd ontvallen. De complicaties van een acute operatie kon hij niet meer te boven komen. Zijn heengaan betekent niet alleen een groot verlies voor hen die hem dierbaar waren, ook in onze vereniging laat hij een lege plaats achter. Na zijn arbeidzame leven werd hij geheel in beslag genomen door historisch onderzoek. 'Het verleden' was zijn grote hobby.

Wie met regelmaat bij hem over de vloer kwam kende de stapels stukken m.b.t. de genealogie van de familie die zijn bureau leken te overwoekeren en waaruit hij bijna alles letterlijk wist te citeren. Een groot deel was op professionele wijze door zijn dochter Marjolein uitgewerkt en gereed gemaakt voor publicatie onder een wat groter publiek. Daar is het echter niet meer van gekomen. Middagenlang kon hij vertellen over zijn voorgeslacht en met name over datgene wat hij nog wilde onderzoeken. Daaruit bleek hoe fanatiek hij nog altijd bezig was, dit ondanks de beperkingen waarmee hij de laatste tijd te maken had. "Er is nog genoeg te doen," zo sprak hij steevast als de eindigheid van het leven ter sprake kwam.

Pieter Breedijk werd in 1949 min of meer bij toeval Capellenaar. Het besluit van zijn

aanstaande zwager Gerrit Kortleve zijn moeder en twee ongehuwde zusjes op 'Veldzicht' te verlaten en te emigreren naar Canada bracht hem ertoe zijn baan als landbouwvoorlichter bij het Rijkslandbouwconsulentschap (rayon Rotterdam) op te zeggen. Na zijn huwelijk met Nelly Kortleve, zijn jeugdiefde, trok hij in op de hoeve van z'n schoonmoeder, die zij met haar inmiddels overleden man in 1933 pachtte van de familie Van Cappellen.

Het verscheiden van de laatst overgebleven verpachtster in 1952 maakte Pieter Breedijk verder in dat jaar zelfs eigenaar van deze oude buitenplaats. Het voorhuis verkocht hij aan zijn zwager Pieter Cente Wouter Jongebreur. De boerenwoning zou hij tot 1961 zelf bewonen. De bouw van de wijk Middelwatering dwong hem toen zijn melkveebedrijf te beëindigen. De kwalitatief hoogstaande veestapel werd evenals de overige inboedel tijdens een drukbezocht boelhuis verkocht. Op de plaats van de oude opstallen startte hij een garagebedrijf annex handelonderneming. Achter 'Garage Breedijk' stichtte hij aan de Kanaalweg vervolgens manege 'Schenkelshoef'.

Naast zijn dagelijks werk bekleedde Pieter Breedijk binnen de Capelse gemeenschap diverse maatschappelijke functies. Zo was hij onder andere lid en voorzitter van het bestuur van de Coöperatieve Raiffeisenbank Capelle aan den IJssel en voorzitter van een schoolbestuur, dat vijf scholen onder haar hoede had. Tevens was hij de laatste polderschout van de Gecombineerde Polders te Capelle aan den IJssel. Een functie die hij van 1968 tot aan het opheffen van de polders per 1 juli 1974 heeft bekleed. Met de hier opgedane kennis en die van de boerenstand besloot hij in 1997 tot het schrijven van het boek: 'De polders van Capelle aan den IJssel (1773-1993) met facetten uit het dagelijks leven'.

Onder leiding van Ger Mulder deed hij in de daaropvolgende jaren samen met enkele andere HVC-vrijwilligers uitgebreid archiefonderzoek voor het boek 'Verdwenen Scheepshellingen'.

Na de expositie 'Boerenbouw' kwam in de herfst van 2004 op zijn initiatief een groepje geïnteresseerden in het Capelse boerenleven bijeen om de mogelijkheden af te tasten dit in een boekwerk vast te leggen. Uiteindelijk is hieruit vorig najaar 'Het boeren erfgoed van Capelle aan den IJssel' voortgekomen. Een standaardwerk waaraan hij een drietal bijdragen heeft geleverd. Naast zijn leven op 'Veldzicht' beschreef hij in het kort de geschiedenis van de Rabobank met de nadruk op hoe deze zich in Capelle ontwikkelde, en het proces van het maken van kaas.

Toen de boeken half oktober 2008 kant en klaar uit Hongarije bij uitgever Arie van Wijngaarden arriveerden nam hij met trots een exemplaar in ontvangst. Hij was onder de indruk van het resultaat en zei uit te zien naar de officiële presentatie in het Scoutcentrum begin november. Helaas verhinderde zijn gezondheids-situatie hem daarbij aanwezig te zijn. Ook het onlangs door de uitgever genomen besluit een tweede oplage van dit boek te bestellen heeft hem niet meer mogen bereiken.

De grote belangstelling tijdens de condoleance op maandagavond 29 september jl. en de rouw- en dankdienst de volgende morgen in de Schenkelkerk toonden aan dat met het overlijden van Pieter Breedijk de Capelse gemeenschap een hoeksteen heeft verloren. Een markant persoon is zelf tot geschiedenis geworden. Na de kerkdienst is hij in familiekring begraven. Dat hij nu, naast zijn geliefde vrouw Nelly, moge rusten in vrede.

*Frans van Es,
namens het team 'Boeren erfgoed'*

TERUG NAAR DE BRON!

Het is een vaak voorkomende menselijke eigenschap dat met het vorderen der jaren de belangstelling voor de geschiedenis van de eigen familie toeneemt. Tegen het einde van het arbeidzame leven stellen velen zich de vraag: Wat is mijn afkomst? Het gevolg is dat vandaag de dag 'grijze hoofden' de streek- en gemeentearchieven overbevolken. Verenigingen als de Nederlandse Genealogische Vereniging en Ons Voorgeslacht floreren als nooit tevoren. In de weekeinden worden populaire internetsites als Genlias zo frequent bezocht dat deze overbelast geraken. Dit alles om de zoektocht naar de eigen bron zo ver als mogelijk voort te zetten. Zo is het ook de onlangs overleden Pieter Breedijk vergaan.

Hij is opgegroeid in Krimpen aan de Lek, verhuisde later met zijn ouders naar Krimpen aan den IJssel, om in 1949 door zijn huwelijk met Nelly Kortleve Capellenaar te worden.

Zijn grootvader van moeders zijde was Pieter van der Linde, veehouder, jarenlang raadslid en wethouder in Krimpen aan den Lek. Als oudste kleinzoon werd hij naar hem vernoemd en naar eigen zeggen als zodanig door hem verwend. Het waren met name oude familie verhalen die door hem werden verteld waardoor Pieter Breedijk al op jonge leeftijd geïnteresseerd raakte in het verleden. Het deed hem besluiten op zoek te gaan naar zijn voorouders.

Was het vertrekpunt Krimpen aan de Lek, tot zijn niet geringe verbazing belandde hij na vijf generaties weer in Capelle aan den IJssel. Nog 3 generaties verder terug strandde hij op Dirk Pieterszoon van der Linde (geboren 1750). Deze bewoonde een boerderij te Kralingseveer en wel in het gedeelte van Capelle aan den IJssel dat sedert 1941 door Rotterdam werd geannexeerd.

Deze Dirk Pieterszoon was veehouder en daarnaast ambachtsbewaarder van het ambacht 'Capelle aan den IJssel en het Slot'. In de laatste hoedanigheid doet deze samen met Willem Lans Azn. op 26 oktober 1787 verslag van de inkomsten en uitgaven van het ambacht over het voorbije jaar. Het geeft inzicht hoe een deel van de lagere overheid in die tijd was ingericht.

Zijn zoon Pieter van der Linde trouwt in 1793 met Anna Mijneveld, zijn buurmeisje, die tot dat moment woont op de boerderij met huisnummer 1, onderaan de stoep van de IJsselmondselaan die destijds mogelijk Jan Mijneveldkade heette. Na hun huwelijk betrekken zij het oude buiten 'Weltevreden' aan de 's-Gravenweg (waar zich nu het pand op huisno. 215 bevindt).

In de loop der jaren verzamelde Pieter Breedijk tijdens het onderzoek voor het in 1997 verschenen boekje 'De polders van Capelle aan den IJssel met facetten uit het dagelijks leven 1773-1993' en voor 'De geschiedenis van Veldzigt', die vorig jaar is gepubliceerd in 'Het boerenerfgoed van Capelle aan den IJssel', vele interessante familiegebeurtenissen. De hierna te plaatsen bijdrage 'De Ambagtsreeken van Capelle op d'IJssel' hebben wij samen enkele maanden geleden voor publicatie gereed gemaakt en van commentaar voorzien.

Frans van Es

AMBAGTSREEKEN VAN CAPELLE OP D' IJSSEL IN DATO 26 OCTOBER 1787.

Ten overstaan van Jan Bos en Arij van Cappellen Scheepenen tot Capelle op d' IJssel (kascontrôle P.B.).

Op Heeden den 26e October 1787 hebben Pieter van Cappellen S. (Seigneur = Heer P.B.) Schout, Dirk van der Linden en Willem Lans Azn. ambagtsbewaarders van Cappelle op d' IJssel, na voorgaande Publicatie in Presentie van de Heer Mr. Hubert van Eyck, Secretaris der Stadt Gouda.

Als daartoe van de Heeren Ambagts Heeren van Cappelle op d' IJssel, gecommiteerd, Rekening bewijs en Reliquien gedaan, en dat van alle lasten en baten over hetzelfde Ambagt gevallen, zedert den 6e October 1786, tot den huijtdigen dage toe, gesteld in Guldens van Twintig Stuijvers 't Stuk, Stuijvers en Penningen na Ad venant (overeenkomstig P.B.).

Eerstelijk het inkommen

Eerstelijk werd voor inkommen gebragt 't overschot van de laatst gedane Reekening, bedraagt vermogens 't Sloth derzelve	f	31.00.04
Den Schout alhier is Schuldig van verponding	f	15.16.08
T Veer over den IJssel, toekomende de Heeren ambagts Heeren, is Schuldig van verponding (pachtgeld P.B.)	f	10.00.00
De visserij in den IJssel, toekomende de Heeren ambagts Heeren, is Schuldig van verponding	f	14.00.00
T Regt van de Wind is Schuldig van verponding (te betalen door de molenaar P.B.)	f	1.00.00
De Ettingen van de Kerk alhier is Schuldig van verponding (de kerk was gerechtigd het gras dat op en aan de Groenedijk groeide jaarlijks aan de hoogstbiedende te verpachten P.B.)	f	20.00.00
Maij en Herbstbeden van den Heer Mr. Adriaan Reepmaker is Schuldig van verponding	f	2.16.00
Pieter van Cappellen moet inbrengen 't overschot van 't Penning geldt, op ieders mergen (6/7 hectare P.B.) Twee gulden Een Stuijver, waarvan moet afgaan 't geen den zelven als collecteur komt		
– voor zijn collecte vijff Stuijvers, blijft dan Schuldig aan 't ambagt te verantwoorden van ieder mergen Een gulden Zestien Stuijvers, bedraagt over Een hondert en vijff mergen de Somma van	f	189.00.00
Nog werd voor inkommen gebragt 't geheele Nieuwe Quotum over den Huijzen en gebouwen na aftrek van de afgebrokene als mede van de Doleante (onbewoonbare P.B.), de Somma van	f	494.02.12
Staat nog te ontvangen de Nieuw getimmerte de verpond. derzelver bedraagt	f	44.13.12
Staat te ontvangen van Pieter Hoogendijk Collecteur van de verponding en binnelandse costen van den jaaren 1786 Van Twee mergen vijff hondert vier en zeventig Roede		

overschietende mergentale	
Op ieder mergen drie gulden agt Stuyvers bedraagt	f 10.01.04
De Rendanten (rekeninghouders P.B.) brengen nog voor inkoo- men de ordonnantie van uitgemoerde (uitgeveende P.B.) landen van 't jaar 1786, bedraagt	f 21.00.00
Het inkoomen bedraagt Agt honderd drie en vijfftig guldens tien Stuijvers Agt Penningen f 853.10.8	f 853.10.8
<i>Ambagtslasten en Schulden jeegens 't voorstaande inkoomen</i>	
De Maancedulle (aanmaning P.B.) van de verponding van den jaare 1787 bedraagt met de nieuwste getimmerte	f 3.888.16.00
De Heeren Burgemeester en Regeerders der Stadt Gouda als Ambagts Heeren van Cappelle op d' IJssel, koomen voor een jaar Recognitie over 't remitteeren en quytshelden van den Chijnspenning, jaarlijks de Somma van Dertig Guldens ver- moogens den brieff daar van zijnde, in dato 15 October 1680, dus	f 30.00.00
Den Heer Dijkgraaff en Bailliuw van Schieland werd voor zijn Accommodatie, tot een jaarlijks wedde voor den jaare 1787, toegevoegd	f 16.00.00
Den Secretaris en Rentmeester van Schieland komt voor zijn accommodatie, een jaarlijks wedde voor den jaare 1787	f 12.00.00
Den Secretaris van Bailliuw, Scheepenen en Mannen van Schieland, komt voor een jaarlijks wedde voor den jaare 1787	f 6.00.00
De ordinaire hofbodens van Schieland komen voor het zenden en brengen der missivens jaarlijks	f 12.00.00
Den Bode van Hoogheemraden van Schieland komt meede jaarlijks	f 2.00.00
Den Schout alhier komt mede van dienen met de ordinaire vacation	f 12.00.00
Den Secretaris komt mede van dienen met den ordinaire vaca- tion als mede van dezen te doubleeren	f 12.00.00
Komt denzelven mede voor 't Schrijven van de copy	f 2.00.00
Komt Pieter Hoogendijk voor 't gaaren van de ordinaire ver- ponding en binnenlandse costen (polderlasten P.B.) voor de jaare 1786	f 44.00.00
De Ambagtsbewaarders hebben uijt haar ambagtskist betaald aan de dienaren van de Justitie voor hunne vacation om de moetwilligheeden der vagebonden te weeren	f 5.08.00
De Ambagtsbewaarders hebben uijt haar ambagtskist betaald aan Nannen van der Voorden (kastelein P.B.) over 't gund op 't doen van de laatste Reekening bij de Prezente Heeren Ambagts Heeren, Schout, Ambagtsbewaarders, Secretaris, Bode en inge- landen is verteerd (vergaderkosten P.B.)	f 133.06.00
Komt den Schout voor 't geen hij Extraordinair aan het ambagt heeft verdiend en verstrekt zedert de laatste Reekening en omslag volgens Submissie en arbitragie op den 5e September 1692	f 150.00.00

Komt den Secretaris voor 't geen hij aan het ambagt heeft verdiend en verstrekt zedert den laatsten omslag volgens als vooren	f	175.00.00
Komt den Bode voor dat hij een jaar 't ambagt heeft gediend als bode	f	12.00.00
Komt den zelve[n] voor Extraordinaire verdiensten	f	16.00.00
De ambagtsbewaarders hebben uijt haar ambagtskist betaald aan Nannen van der Voorden, over 't geen zedert 't doen van de laatste Reekening bij Schout, ambagtsbewaarders, Secretaris, Bode en ingelanden is verteerd	f	72.08.00
Komt den Secretaris voor verschot van de Acten van Electie van Ambagtsbewaarders, Slikmeesters, Scheepenen, Kroosheemraden, Armmeesteren en Kerkmeesteren	f	7.16.00
Komt den zelve[n] voor verschot van 't zegel tot deze, duplicaat en copie van dien	f	4.19.00
Komt den zelve[n] voor verschot van de zegels tot de conditiën van de besteeding van de ordinaire en Extraordinaire verponding	f	1.12.00
Komt den zelve[n] voor verstuurde brievenport als anders	f	17.04.00
De Ambagtsbewaarders hebben uijt haar ambagtskist betaald voor opsteekgeld als de verponding wierd (werd P.B.) besteedt	f	4.10.00
Betaald uijt de Ambagtskist het Tractament aan de vroedvrouw, voor des Ambagtsportie verstreken 19 April 1787	f	50.00.00
Betaald uijt de Ambagtskist voor twee halff vaten bier op 't probeeren van de brandspuijt, aan het volk tot een Vereering gegeven, en voor 't gebruik van de Huijzen	f	12.00.00
Betaald uijt de ambagtskist aan Pieter van Cappellen Gaarder van de Extraordinaire verponding over Cappelle op d' IJssel voor den jaare 1786 (penninggeld P.B.)	f	70.00.00
Betaald uijt de ambagtskist voor wijn op de laatste Reken geconsumeerd	f	30.12.00
Betaald uijt de Ambagtskist voor Pagt van de wijn	f	5.11.10
Betaald voor het halen van de zelve[n]	f	1.00.00
Komt Daniel Metselaar Verwer en Glazenmaker voor verdiend Arbeijdsloon, verm. Reeken	f	17.06.00
Komt Willem Schreuder's weduwe over Leverantie van ijzer verm. tot.	f	9.16.00
Komt Cornelis van Lingen Mr. Metselaar voor leverantie en arbeijdsloon verm. rits		nihil
Komt Maarten Ouweleen Timmerman over leveranties van Hout, en verdient arbeijdsloon, verm. rits	f	44.02.00
Betaald uijt de ambagtskist aan Pieter Kalkman voor Arbeijdsloon verm. rits	f	6.12.00
Betaald aan Johannes Hoogendijk voor een jaar Bergloon van 45 Deelen en 45 Sparren (vloedplanken en palen, nodig bij hoog water P.B.)	f	3.00.00
Betaald aan de Wed. Witte van Cappellen voor een jaar bergloon voor 45 deelen en 45 sparren	f	3.00.00

Komt den Secretaris voor 't coucheeren (bijhouden P.B.) der Lijst van de gespierde mannen (geschikte mannen voor het dijkleger P.B.), 't schrijven van drie afschriften, 't brengen op 't gemeenlandshuijs van Schieland tot Rotterdam	f	5.08.00
Betaald uijt de Ambagtskist voor 't besolleciteeren (bestuderen P.B.) van de ord. van vrijdom van Uijtgemoerde (uitgeveende P.B.) quade landen van 't Jaar 1786	f	5.04.00
De lasten bedragen Vier Duijzend Negenhonderd en Agt Gulden Elff Stuijvers twee Penningen	f	4.908.11.02
Jeegens den Anderen vereffent (inkomen P.B.)	f	853.10.08
blijven de lasten Vier duijzend vijff en vijfftig guldens Tien penningen	f	4.055.00.10
Men zal gaderen (innen P.B.) over 1215 mergen land in dit Ambagt geleegeen, op ieder mergen drie gulden zeven Stuijvers des komt en te booven (geeft een saldo te zien van P.B.) vijff-tien gulden vier Stuijvers zes Penningen	f	4.070.05.00
	f	15.04.06
Aldus deeze Reekening gedaan, gehoord en gesloten bij de Heeren in 't 'hoofd dezès gemeld, ten dage, maande en jaare, als boven		
	<i>Hubert Van Eyck (als Secretaris)</i>	
	<i>Jan Bos</i>	
	<i>Arij van Cappellen</i>	

Uit de opstelling in het vorige artikel blijkt dat de belangrijkste bronnen van inkomsten gevormd worden door de belasting over huizen en gebouwen, vergelijkbaar met de hedendaagse onroerend zaakbelasting, die goed was voor ruim 538 gulden en het Penninggeld met 189 gulden.

Dat creativiteit op het terrein van de belastingheffing van alle tijden is, bewijst de aanslag van de molenaar die de somma van 1 gulden moet voldoen voor 'het recht op de wind'.

De uitgaven van het ambacht zijn heel wat diverser en afhankelijk van de taken, waarmee het ambacht is belast. De grootste post is de afdracht van de belasting over de woningen waarvoor bijna 4000 gulden moet worden neergeteld en die via de grondbelasting wordt verrekend.

Voor het onderhoud aan woningen en gebouwen worden diverse ambachtslieden betalingen gedaan.

Bij de overige uitgaven nemen de bestuurskosten de belangrijkste plaats in. Deze zijn over tal van rekeningen verdeeld, zoals o.a. salarissen, wedden en vergoedingen voor accommodatie.

Bij het vergaderen zaten de vroede vaderen beslist niet op een droogje. Kastelein Nannen van der Voorden komt voor in de boeken voor 205 gulden.

Kreterigheid kan de bestuurders ook niet worden verweten. Bij het proberen van de brandspuit wordt het volk verblijd met twee halve vaten bier. Een geste die men zeker op prijs zal hebben gesteld en die er toe bijgedragen zal hebben dat de regenten, die met het elkaar toeschrijven van baantjes vooral zichzelf in stand hielden, rustig hun gang konden gaan. (Zo wordt in deze ambachtsreken diverse malen de naam Van Cappellen genoemd.)

De eeuwigdurende strijd tegen het water komt om de hoek kijken bij de vergoe-

dingen die worden betaald voor de opslag van 'deelen en sparren'. Op het terrein van de zorg, tegenwoordig een sector waar miljarden in omgaan, komen we alleen de vroedvrouw tegen. Zij kreeg voor haar diensten als tractement voor een periode van een half jaar 50 gulden toebedeeld. Al met al geeft dit verslag een behoorlijk beeld van het financiële reilen en zeilen van het ambachtsbestuur binnen een kleine agrarische gemeenschap kort voor de Franse tijd.

Pieter Breedijk en Frans van Es

BLOEMLEZING UIT HET NOTARIEEL ARCHIEF

In het HVC-nieuws van maart jl. en in de daarop volgende ledenvergadering is door Suus Boef een oproep gedaan aan vrijwilligers met een PC thuis, om het Notarieel Archief van Capelle te bewerken, zodat het via internet toegankelijk zou kunnen worden. Daarin berust namelijk een schat aan gegevens over de geschiedenis van Capelle en zijn inwoners. Het archief berust bij het Rotterdams Gemeentearchief, van waaruit begeleiding voor dit project wordt geboden.

Een vijftal vrijwilligers meldde zich aan, en, nadat de nodige technische problemen opgelost waren, kon tegen de zomer met het werk begonnen worden. Er is voor vele jaren werk, maar inmiddels zijn al ca.800 akten samengevat en 350 ervan zijn ook al toegankelijk via de website van het Rotterdams archief: www.gemeentearchief.rotterdam.nl.

Begonnen is met de akten gemaakt door notaris Everard Maes (1671-1694) en Hendrikus Marius de Vos (1896-1914). Er wordt met enthousiasme aan gewerkt door Cees van Yperen, Frits Hartman, Janneke Kraaij, Anneke Maat, Anna Duivenvoorden en Suus Boef. Het Rotterdams archief zorgt voor toegang en begeleiding.

Er komen verrassende en soms hilarische gegevens boven. Met de redactie van de HVC-Nieuwsbrief is afgesproken dat we de leden zullen laten meegenieten door geregeld een of meer voorbeelden van door ons gevonden verhalen te melden. Hieronder de eerste bloemlezing.

*Namens de Notarieel-archief-vrijwilligers:
Suus Boef-van der Meulen*

MEI 1673, OVERSTROMING IN CAPELLE

(Notaris Everard Maes, inv.nr. 3083, akte 69, 17-04-1674)

Heeft iemand ooit van deze overstroming gehoord? Het moet toch geen kleinigheid geweest zijn: "alsoo de huijsen en landen in den Ambachte van Cappelle doort deurbreecken van de dijcken totaliter en teenemael waren geinundeert" moest Maria Willemsdochter Schoonder, weduwe van Leendert Jansz Timmer, er haar huis voor ontvluchten, samen met het gezin van haar broer. Ze vond onderdak in Berkel, en verschillende van haar burens vluchtten naar andere plaatsen.

Dat verklaren, onder ambtseed, twee schepenen van het ambacht van Cappelle op dIJssell, tegenover de Capelse notaris Everard Maes, toen tevens plaatsvervangend schout. Maria had er zelf om gevraagd, blijkbaar omdat zij problemen ondervond na haar terugkomst. Dat was omtrent Allerheiligen 1673, dus ongeveer een half jaar na haar vlucht, "soo ras als sij in haar huijsinge daer sij uijt getrocken was wederom konde wonen en alsnoch is woonende". Het duurde dus en half jaar eer haar huis weer bewoonbaar was!

Wat de problemen precies waren, waar zij woonde en hoe het afliep weten wij helaas niet, maar de geschiedenis van Capelle heeft er misschien een overstroming bij.

De schepenen waren Cornelis Pieter Hendricksz (die ondertekende met een handmerk, dus niet kon schrijven) en Pieter Cornelisz van Omoorden.

EEN ZOON MET GEDRAGSPROBLEMEN

(Notaris Everard Maes, protocol 3083, akte 155, 26-07-1676)

De Capellenaar Daniel Wittensz Blijswijck, zoon van Neeltje Adriaensdr Zeeuw en Witte Maertensz, maakte het zijn moeder wel erg lastig. Misschien geloofde men haar niet op haar woord, misschien zocht ze steun. In elk geval vroeg zij, de weduwe, aan haar vroegere knecht om zijn ervaringen met haar zoon voor de notaris vast te leggen. Dat deed hij, de 28-jarige Sijmon Jansz. Hij was twee jaar eerder een jaar lang inwonend knecht geweest, en zag en hoorde dus van alles. Hij verklaarde dat hij "verscheyde malen heeft gehoord en gesien het quaet comportiment van Daniel (...)bestaende niet alleen in vloecken, sweeren, het vier (vuur) door het huijs te smacken, maer oock int schelden van sijn eijgen moeder, seggende jouw hoer, jou oude duijvelse hoer, en meer diergelijkke vuijle benamingen, drijgende d'selve te smijten, soodat hij attestant genootsaeckt is geweest den selven Daniel Blijswijck dickmael vast te houden, alsmede potten en kannen daar hij mee drijchde te smijten". Op Paasmaandag 1674 werd Sijmon zelfs door de dochter Elisabet Wittensdr naar huis gehaald. Daar vond hij Daniel "in sulcken boosheijt met vloecken, sweeren en drijgementen, dat hij qualijck te houden was, neemende een scheepijser, smijtende tselve met groote force naer sijn moeder". Sijmon kende Daniel niet anders dan vloekend tegen zijn moeder, broers en zusters. Hoe het afliep? Zou Daniel in verzekerde bewaring zijn gesteld? Misschien ontdekken we dat ooit nog.

KOEIEN VAN VERHOOG HEETTEN BERM...

In 1816 werd de gemeente Capelle op den IJssel door de Hoge Raad van Adel bevestigd in het bezit van een wapen, bestaande uit: een schild van zilver, beladen met twee staande, geadosseerde (van elkaar afgewende) zwarte bermen. Bermen zijn vissen uit de karperfamilie.

Iemand die dat wist en er wat sier mee maakte was boer Cor Verhoog van 's-Gravenweg 303. Het boek 'Het boerenerfgoed van Capelle aan den IJssel' zegt voldoende over die boerenfamilie en haar in 1967 afgebroken boerderij, maar de namen van zijn koeien kwamen nog niet aan de orde. De Historische Vereniging Nieuwerkerk aan den IJssel verkreeg twee servetringen, uitgelooft als prijzen op een Nieuwerkerkse Fokveedag van 1964, zoals altijd gehouden achter het oude station aan de Kerklaan. Uit de inscriptie op die ringen bleken de namen van twee stamboekkoeien met 'Berm' te beginnen en dat was bijzonder kenmerkend. Al staat de naam van de boer er niet eens op: meervoudig winnaar moet de Capellenaar Cor Verhoog zijn geweest. Alleen de namen van zijn koeien begonnen met 'Berm', terwijl voor een gewone melkkoe in de regio met een enkele naam als 'Margje 20' werd volstaan. Oud-veehouder Maarten Molenaar van 'Nooit Gedacht' wist dit gebruik van boer Verhoog nog en die 'oral history' was onmisbaar voor de tracering.

De onderste regels van de inscriptie zijn trouwens van de sponsors: 'Aangeb. E. Blok R'dam' verwees naar een aannemer met een opslagplaats op Kortenoord. 'Aangeb. C.M.C. N.Kerk' verwijst naar een stedelijke melkfabriek (Coöperatieve Melk Centrale) en naar de plaats van de fokveedag: Nieuwerkerk. De Oudheidkamer van de Historische Vereniging Nieuwerkerk aan den IJssel is gevestigd in de boerderij 'Nooit Gedacht', 's-Gravenweg 8, vlakbij de Capelse grens. Open middagen zijn de laatste zaterdagen van de maand van 14-17 uur. De originele servetringen liggen in een vitrine in de stal, terwijl een vergrote foto van eentje ervan tijdelijk is opgenomen in de expositie 'Sporen van Nieuwerkerks verleden' op de stalzolder.

Adri den Boer

EXCURSIE NAAR GEMAAL CRUQUIUS IN HAARLEM

In een Boezembus, anders gezegd: een polderwaterbus, met verwachtingsvolle vrijwilligers van de HVC, zijn we op weg gegaan naar een industriearcheologisch monument van wereldformaat in Holland. Ik schrijf Holland omdat wij Nederlanders ons kleine landje, vanwege het gewin, landinwaarts achter onze zeeduinen ooit behoorlijk uitgehold hebben. Dat kwam door enorme oppervlakten veengronden die zo heerlijk konden branden en zeker als je er miljoenen turven van stak. Per kruiwagen maar ook met speciaal hiervoor ontworpen volgeladen turfeikers, sloopjes onder andere ook in onze regio gebouwd, kon je er goed geld aan verdienen. Dat we al turfstekend doende waren enorme binnenmeren te creëren was geen punt, want met de verkoop van vuur zit je er, in letterlijke en figuurlijke zin, rijk en warmpjes bij.

Dat deze plassen vrij spel kregen en zich tegen de veengravnende mensheid keerden, och..., het zei zo. Maar toen nederzettingen en zelfs een heel dorp door deze waterplassen verzvolgen werden, ja`h..., toen moest er toch maar wat aan gedaan worden. Ondanks de houten klompen, schoeisel dat wij droegen en op datzelfde water kon drijven, hadden wij Hollanders toch wel een hekel aan natte voeten. Niet voor niets luidt een gezegde: 'ik voel nattigheid', als wij ons bedreigt of niet op ons gemak voelen. Deze zeer onstuimige grote binnenwateren kregen nog mooie namen ook, zoals het Haarlemmermeer. Zo langzamerhand voelt u, als lezer, nattigheid ten aanzien van onze bestemming op deze dag en denkt u: het zal wel een of ander gemaal zijn wat ze bezocht hebben want zelf

Het museum De Cruquius - foto: Jaap de Gier

zijn de vrijwilligers ook zo gek op hun mooie museumruimte in het Ir. Jan Anne Beijerinck gemaal. Dit heeft u goed begrepen: wij zijn in één van de drie van de sloop geredde grootste stoomgemalen van wereldformaat geweest. Dit gemaal is, net als ons museum, gebouwd onder leiding van ir. J.A. Beijerinck, maar vernoemd naar de beroemde Nederlandse waterbouwkundige Kruik. Natuurlijk moest deze meneer 'waterbouwkunde' doen want hij was genoemd naar de bekende 'kruik die te water gaat totdat ze barst' en u weet wat dit wil zeggen: dat als men lange tijd iets verkeerd doet of maar uitstelt dit tot ongelukken moet leiden. Omdat men de naam "Kruik" ordinair vond heeft men er rond 1849 maar "De Cruquius" van gemaakt, en dat klinkt als gegoten. Nou, gietstukken van ijzer hebben wij allemaal gezien en vele vrijwilligers stonden dan ook met open monden zich te vergapen en gebiologeerd te kijken naar die enorme massaliteit. Dit was heel opvallend bij deze groep vrijwilligers, want het zijn stuk voor stuk harde werkers die nooit tijd hebben om te gapen. Ik ga u geen technische gegevens verstrekken over zoveel 'bar' stoomdruk en dat er in drie jaar en drie maanden door deze drie gigantische gemalen zo'n 800 miljoen kubieke meter water opgepompt werd, neen, dat moet u zeker eens als 'poldermeisje' of 'polderjongen' uit Capelle a/d IJssel en omgeving zelf met eigen ogen en mond gaan aanschouwen. De uitspraak: de wereld is door God geschapen maar de Hollanders schiepen hun eigen land, is maar betrekkelijk. Door ons land hol te graven en de veengronden voor geld te verkwanzelen groeven wij voor vele inwoners ook hun graf. Het zij zo, maar daar hebben wij met onze vele waterwerken dan toch maar veel van geleerd, en zelfs zoveel dat dit over de hele aardbol bekend is geworden. Nu zult u denken: zoiets doen Hollanders nooit meer, maar nee hoor, want we vonden een gigantisch grote aardgasbel onder Groningen en het unieke waddengebied en wat doe je dan, dan ga je natuurlijk deze brandstof weer te gelde maken en exporteren naar het binnen- en buitenland, wederom met miljoenen kubieke meters. Het nationale inkomen steeg weer door Gasbolland totdat deze gasbel gaat opraken en inklinken waardoor delen van Groningen en de Waddenzee weer gaan dalen naar een Holland. Zandbanken en -platen verdwijnen en daarmee ook onze populaire zehonden populatie. Broed- en foeragerende trekvogels, afkomstig uit verre landen, kunnen niet diepzee duiken en moeten daardoor naar een ander foerageergebied trekken die er niet is want het waddengebied is uniek Totdat dit inklinken weer extreem wordt en kust- en havensteden, met de wegzakkende grond waarop ze staan, ook onder water zullen verdwijnen. Natuurlijk verzinnen onze waterhuis- houd- en stadsarchitecten hier dan weer wat op. Op en neergaande paalwoningen en drijvende getijdensteden worden gebouwd en men beweert nu al dat er dan geen verkeerswegopstoppingen zullen zijn. Wij hebben heel veel kennis in ons maar slechte dingen afleren doen we nog steeds niet. Op dezelfde dag hebben we ook Haarlem, waar het meer en later de polder naar genoemd is, bezocht. Wij mochten dit op eigen houtje doen en kregen daar anderhalf uur voor. Het bestuur deed hier goed aan want een 'vrij'williger kun je niet dwingen; die wenst zich 'vrij' te voelen ondanks de verplichting die hij voor de HVC vereniging is aangegaan. Na veel menselijk vernuft en scheppingsdrang van Hollanders bekeken en besproken te hebben was het een goede keuze van velen uit het gezelschap om de Grote- of St. Bavokerk te bezoeken om weer met beide benen op de grond te gaan staan. Alleen al het feit dat dit monumentale gebouw gerealiseerd werd, zo v.a. 1370 tot 1538 zijnde 168 bouwjaren (wel ietsje meer dan drie jaar en drie maanden pompwerk) maar ook weer een door

mensenhanden gebouwd godshuis tot eer van de bouwmeesters en de rijken op de zelfgecreëerde Hollandse aardbodem die deze bouw mogelijk maakte. Als eenvoudig persoon voelde ik mij in de 108 m. lange en op het breedste kerkdeel van 47 m. met een schip hoogte van 29 m. en met een kerktoerenhoogte van 76 m. maar heel nietig. Zittend voor het front van het grootste orgel van, in ieder geval, Holland, voorzien van 68 registers die ieder op zich (net als in overdrachtelijk zin onze vrijwilligers) één of meerdere van de hen toegemeten 5068 orgelpijpen aanblieden. Ook bij dit kolossale instrument was weer een menselijke naam verbonden n.l. Christian Müller, die al naar gelang van zijn opdrachtgever altijd maar groot, groter en grootste orgels mocht en kon bouwen. Als kind kwam ik regelmatig bij familie in Haarlem. Vanwege mijn muzikale leefomgeving met instrumenten als, in den beginne harmonium (in de volksmond ten onrechte jammerhout genoemd), opgevolgd door piano, viool, klassiek gitaar en later dwarsfluit, gingen wij tijdens deze familie bezoeken altijd naar een muziek uitvoering in deze St. Bavo. Als je een orgelconcert bijwoonde en het volle werk werd geregistreerd dan was je bang dat je hart los zou komen te zitten door het trillen van je borstkas door de 10 m. lange en boomdikke voetpedaal bassen. Mijn grote broer, organist van de Engelse- en Schotsekerk in Rotterdam, heeft ooit eens de speeltafel van dit instrument mogen beroeren. Ga er maar aanstaan (zitten bedoelde hij) zei hij na afloop, en je moet er een heel goede conditie voor hebben, want het is een zwaar mechanisch bestuurd orgel. Dat deze St. Bavo er nog drie orgels op na hield, te weten: een transeptorgel en twee koororgels, zal u niet opgevallen zijn maar mij natuurlijk wel. Ook hier denk je weer dat deze kerk ter ere van de schepper van hemel en aarde is verzezen maar telkens proef je toch weer de verwaandheid van een scheppend menskind. Als Calvinist in

De lunch werd gebruikt in het theehuis "Cruquius" - foto : Jaap de Gier

hart en nieren, en dat betekent dat je met je talenten moet woekeren, zeg ik dan: mens ga je gang, de talenten zijn je gegeven om dit te doen maar blijf eenvoudig en verbeeld je niets. Als na ons de zeespiegel maar stijgt en stijgt en het hemelwater onze grote en machtige rivieren het water niet meer bevatten kunnen dan blijven wij met onze vele ontwikkelde talenten nergens meer. In onze gemeente en nabuurgemeente Krimpen a/d IJssel mochten wij 50 jaar Delta werken vieren met als eerste klapstuk daarin de Algera waterkering. Dit was een geweldig en een groots vuurwerk waard, maar ook nu kunnen wij niet met onze duimen achter de bretels gaan zitten, neen, er moet weer gedacht en hard gewerkt worden aan grootse werken en deze keer niet alleen voor het nationale **gewin** maar voor de veiligheid van het **gezin**.

Het was een doordacht uitje dat klonk als een klok, waarvan de geprogrammeerde tijden geen minuut afweken. Ook dit doet een historische vereniging eer aan, omdat historisch cultuurgoed nu bescherming en bewaking vraagt en niet op latere tijden kan wachten. Voelt u zich geroepen hier aan mee te werken? Meldt u aan als vrijwilliger en u kunt de eerstvolgende keer ook zo'n boeiende, inhoudelijke en gezellige met elkaar optrekkende dag beleven.

Cor van Maanen

HET SCHILDERIJ IN HET VAN CAPPELLENHUIS

Uit een onverwachte hoek komen er van tijd tot tijd prangende vragen over een kunstobject dat men vele jaren als decoratie in bezit had en waar men tot dan klakkeloos en blindelings langs was gelopen. Een in de Regentenkamer van het Van Cappellenhuis hangend schilderij is zo'n voorbeeld dat vragen oproept omdat verschillende gegevens topografisch niet juist blijken te zijn.

Door de restauratie en openstelling van de Regentenkamer werd het schilderij plotseling een belangrijk en waardevol object, omdat van de daarop afgebeelde boerderij werd aangenomen dat deze had plaats moeten maken voor de bouw van het Van Cappellenhuis. Mogelijk is dit schilderij het oudste geschilderd topografisch werk van Capelle aan den IJssel, zodat het een diepgaander onderzoek waard was.

Er barstte een stevige discussie los over wat er wel en niet aan klopte; iedereen leek een beetje gelijk te hebben, maar de meningen bleven verdeeld zodat men toch met vraagtekens bleef zitten. Daar ik in mijn werkzame leven enige ervaring heb opgedaan op dit gebied vroeg men mij om het schilderij te onderzoeken.

Een nadere beschouwing leerde mij, dat het schilderij zeker in opdracht is geschilderd daar het tafereel niet gemaakt is om het aan het grote publiek te verkopen. Het schilderwerk, met wat zwakke punten, is van een zodanige kwaliteit, dat het van een gerenommeerde kunstenaar moest zijn. Rechts onder stond weliswaar een signatuur, maar hieruit viel niet meteen op te maken wie het heeft gemaakt.

De achterzijde van het doek vertelde ook het één en ander over de leeftijd;

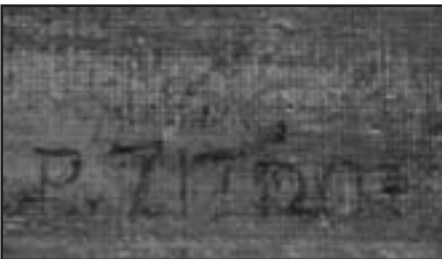
gezien het type spieraam waar het doek op gespannen is moet het uit circa 1900 zijn.

Bij verdere bestudering van het tafereel viel op, dat de bomen bij de boerderij links subliem geschilderd zijn, maar die bij de toren ronduit slecht. Daarbij, het type toren klopt ook niet met de werkelijkheid.

Ik kom derhalve tot de conclusie dat de toren met de bomen op een later tijdstip door een andere - mindere - schilder er bij gezet zijn zonder op het juiste perspectief te letten.

Tegenwoordig heeft men het voordeel om met digitale foto's thuis in de computer nader onderzoek te kunnen doen en zo dingen te ontdekken die met het blote oog niet waarneembaar zijn. Op die manier deed ik een belangrijke vondst. Op het scherm kwam namelijk de handtekening te voorschijn van Marinus Gidding. Hieronder had de onbekende schilder – ten onrechte – zijn vrijwel onleesbare signatuur geplaatst. De naam lijkt op P. Citroen, maar deze is in de boeken over schilderkunst niet terug te vinden.

De heer A.A. Jongebreuer in Ede, nazaat van Arij Jongebreuer, de laatste pachter van de boerderij, bezit een bijna exacte kopie van het schilderij in de Regentenkamer, dat van de hand van een Jan Maat is. De drager is echter karton, zodat dit schilderij door een amateur moet zijn gemaakt. Navraag bij ons

HVC-lid Jan Maat leerde dat hij dit niet heeft geschilderd, maar mogelijk een verre oom van hem. Deze was huisschilder maar maakte ook wel eens een schilderijtje. Ik heb dit raadsel dus niet kunnen oplossen.

Marinus Gidding is geboren op 23 mei 1863 te Rotterdam en overleden in Den Haag op 7 april 1925. Hij was leerling van de Academie van

Beeldende Kunsten te Rotterdam en van J. Wijkamp. Hij woonde en werkte in Rotterdam, het laatst op het adres Oostplein 5, en vanaf 1900 in Loosduinen. Gidding schilderde en aquarelleerde vooral landschappen en stillevens. Zijn vader Jan schilderde bloemstukken en stillevens; zijn broer Jaap was ook kunstschilder, maar werd vooral bekend als ontwerper van dessins voor vloerbedekking en behang, waarin hij trendsetter werd. (bron: schilderslexicon Pieter Scheen)

De veronderstelling lijkt gewettigd, dat de regenten in 1896 aan Marinus Gidding de opdracht gaven om de boerderij met bijgebouwen in olieverf te verewuigen, voordat deze zou worden afgebroken. Hij reisde van Rotterdam naar Capelle met zijn schetsboek onder de arm om aan de IJsselzijde de contouren van de gebouwen vast te leggen. Vanuit zijn perspectief aan de oever van het water kon hij onmogelijk de toren zien daar hij te dicht op de boerderij stond, met het idee uitsluitend de gebouwen te schilderen.

Met zijn fotografisch geheugen heeft hij vervolgens zijn schetsen op zijn atelier uitgewerkt, met als resultaat dat de toren er niet op stond; het water van de Hollandsche IJssel aan de onderzijde van het doek heeft hij er gewoon bij gefantaseerd.

Enige tijd later wilde men toch de toren van de kerk uitgebeeld hebben, maar Marinus was inmiddels vertrokken naar Loosduinen en niet te traceren. Derhalve moest men een andere schilder, van mindere klasse, opdracht geven om er maar een toren bij te zetten. Dat deze niet met de werkelijkheid klopt zal mede een gevolg zijn geweest van het feit dat men toentertijd niet gevoelig was voor historisch besef en het allemaal niet zo belangrijk vond.

Cees van Yperen

In deze Nieuwsbrief beginnen we met een nieuwe rubriek:

WAT LIGT ER OP DE PLANKEN VAN HET DEPOT

Op de planken van het depot liggen geen echte kostbaarheden, geen unieke of specifieke collecties. De HVC heeft in de loop der tijd wel de meest uiteenlopende voorwerpen vergaard, zoals gereedschap, huishoudelijke voorwerpen, kleding, boeken, schilderijen enz., geschonken door particulieren en bedrijven.

Omdat de aldus verzamelde voorwerpen eigenlijk alleen gebruikt worden als ze passen in het thema van een expositie, blijft het merendeel ervan voor het publiek verborgen. Daarom leek het ons leuk in de Nieuwsbrief eens een voorwerp af te beelden en toe te lichten om u een inkijkje te geven in de dingen die in het depot te vinden zijn.

Het eerste voorwerp is een graan- ofwel roggemolen. Deze molen, die waarschijnlijk in huisvlijt is vervaardigd, bestaat uit een plank van 50 cm. waarop een houten bak van 20 x 25 cm is gemonteerd, rondom versterkt met ijzeren banden. Een ijzeren spindel (draaikruk) is verbonden met een vierkant houten plankje, om al draaiend het graan naar onder te persen. In het onderste gedeelte van de molen is rondom een rij gaatjes geboord, waar het resultaat van de persing, de olie, door naar buiten kwam. Onder de molen staat een losse zinken opvangbak. De molen is mogelijk gebruikt voor het illegaal stoken van sterke drank, maar kan ook in de oorlog tijdens de Hongerwinter van 1944-45 dienst hebben gedaan.

VRAGEN VAN DE BEELDBANK

De medewerk(st)ers van de Beeldbank hebben natuurlijk sinds begonnen werd met de digitalisering van de omvangrijke collectie foto's en dia's van de Historische Vereniging al heel veel bijzondere en boeiende taferelen onder ogen gehad. Van de meeste foto's is direct duidelijk waar die genomen werd, of wat de bedoeling van de fotograaf is geweest, maar bij sommige is meer spreekwerk nodig.

Gelukkig zijn er binnen de Beeldbank enkele mensen te vinden met een geweldig goed Capels geheugen en die worden dan ook voortdurend aangesproken op hun kennis.

Nu willen we het deze keer eens anders doen: bij dit artikel is een foto afgedrukt waarvan bekend is wat deze voorstelt (nl. de zogenaamde “buitenhuizen” aan de Nijverheidstraat), maar waarvan we toch graag wat meer zouden weten. De vragen die wij aan u willen stellen zijn bijv. wie woonden daar? Hoe was het om zo dicht bij de rivier te wonen, wie waren de burens en heeft u nog herinneringen aan de periode dat u of familie of bekenden van u daar woonden? Kortom, kom maar op met verhalen en reageer! Dat kan met een briefje of kaartje aan de HVC en anders per e-mail aan de redactie van de Nieuwsbrief. Bij voorbaat dank en

veel plezier met de “raadplaat”.

HVC-TEAM 'MIDDENSTAND EN AMBULANT' ZOEKT FOTO'S EN INFORMATIE VAN VERDWENEN WINKELIERS EN AMBULANTEN.

Na het succes van 'Het boerenerfgoed van Capelle aan den IJssel' heeft een aantal HVC-vrijwilligers, onder aanvoering van Frans van Es en Paul Weyling, besloten onderzoek te doen naar de Capelse handel en wandel van winkeliers en ambulanten, te weten marktkooplieden en zij die met hun spullen 'langs de deur gingen'. Globaal betreft dit de periode 1905-1965.

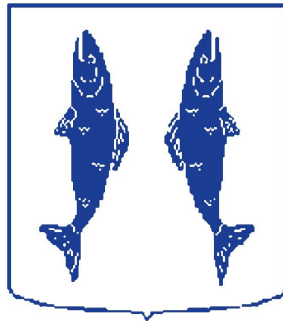
Zij zijn daarvoor uit genoemde periode o.a. op zoek naar:

- foto's van winkeliers, venters en marktkooplui uit Capelle aan den IJssel en het voormalige Capelse deel van Kralingseveer
- foto's van winkelpanden, zowel van de buitenzijde als van het interieur
- foto's van speciale objecten zoals beschilderde karren en bestelauto's
- krantenartikelen van bijzondere gebeurtenissen, zoals de opening van een nieuw bedrijfspand, jubilea, een afscheid enz.
- namen, adressen en telefoonnummers van mensen die nog iets kunnen vertellen over de winkel, de handel of het bedrijf van hun familie of bekenden.

Deze zoektocht wordt voor Capelle-West en het voormalige Capelse deel van Kralingseveer gecoördineerd door Jan van Campen, tel. 010 - 450 77 36, de Oude Plaats en Capelle-Dorp neemt Paul Weyling, tel. 010-450 12 19, voor zijn rekening, terwijl de 's Gravenweg en Capelle-Schenkel worden behandeld door Frans van Es, tel. 010 - 450 08 83. Zij noteren uw gegevens en/of komen bij u langs om één en ander op te halen. De foto's worden gescand, krantenartikelen gekopieerd. Dit neemt gemiddeld zo'n 14 dagen in beslag. Met halen en brengen meegerekend brengen zij uw spullen binnen circa 3 weken retour. Heeft u belangrijk materiaal opgeslagen in uw computer? Dat kunt u dit online verzenden aan fransvanes@planet.nl. Zonder uw reacties en medewerking is succes uitgesloten. Het HVC-team 'Middenstand en Ambulant' hoopt op een grootse respons zodat het succes van 'Het boerenerfgoed', waarvan half oktober een tweede oplage is verschenen, op z'n minst kan worden geëvenaard.

Frans van Es en Paul Weyling

HISTORISCHE VERENIGING CAPELLE AAN DEN IJSSEL

Secretariaat: Postbus 136, 2900 AC Capelle aan den IJssel

Redactieadres: Nieuwe Laan 107, 2902 BW Capelle aan den IJssel

Telefoon: 010 - 450 60 08   Mobiel : 06 - 22867365

E-mail: bram@vanbochove.com